

Les 1 Leven voor God

Het christelijke Europa was verdeeld in gebieden met een **bisschop** aan het hoofd. De bisschop van Rome was de **paus**, hij was het hoofd van de kerk. Hij wilde dat heel Europa christelijk werd. Overal werden **kloosters** gesticht die het geloof konden verspreiden.

Monniken en **nonnen** woonden in aparte kloosters. Zij moesten hard werken en veel bidden. Monniken schreven Latijnse boeken over om de kennis verder te verspreiden. Rond 1100 schreef een monnik een Nederlandse zin, die begint met '**Hebban olla vogala**'. Het is de oudste Nederlandse zin die we kennen.

Les 2 De bekering van de heidenen

De Franken hadden een machtig rijk in het midden van Europa. Langs de kust van Nederland woonden de Friezen. De Franken wilden het rijk van de Friezen veroveren en deze **heidene**n christen maken. Met legers lukte dat niet. Daarom vroeg de paus aan de monniken om de

Friezen te **bekeren**. De Friezen mochten hun goden niet meer vereren en hun **heiligdommen** niet meer gebruiken. **Willibrord** was een Engelse monnik die erin slaagde veel Friezen te bekeren. Hij werd bisschop van Utrecht en bouwde daar een kerk. Ook **Bonifatius** bekeerde veel Friezen. Maar in 754 werd hij bij Dokkum vermoord.

de bisschop

Het hoofd van de christelijke kerk in een bepaald gebied.

de paus

Het hoofd van de christelijke kerk en van alle bisschoppen. Hij woont in Rome.

het klooster

Een gebouw waarin monniken of nonnen wonen, die al hun aandacht op het geloof richten.

de monnik

Een man die in een klooster woont. Hij bidt veel en leeft voor God.

de non

Een vrouw die in een klooster woont. Zij bidt veel en leeft voor God.

Hebban olla vogala

Het begin van de oudste Nederlandse zin die we kennen.

de heiden

Iemand die niet in de god van de christenen gelooft.

bekeren

Een ander overhalen om jouw geloof over te nemen.

het heiligdom

Een plaats waar de rituelen van een geloof worden uitgevoerd.

Willibrord

Een Engelse monnik die veel Friezen bekeerde tot het christendom. De paus maakte hem bisschop van Utrecht.

Bonifatius

Een monnik die veel Friezen bekeerde. Hij werd bij de stad Dokkum in het jaar 754 vermoord.

Laat het zien

Als je iets wilt vertellen over geschiedenis is het soms handig het te laten zien. Je kunt het dan beter uitleggen. In dit thema heb je geoefend met manieren om iets duidelijk te maken aan een ander.

Les 3 Een groot christelijk rijk

Karel de Grote was koning van het Frankische Rijk. Hij had twee doelen: zijn rijk groter maken en heel Europa christelijk maken. Eerst verjoeg hij de **Longobarden** die Rome bedreigden. Als dank kroonde de paus hem tot **keizer**. Tien jaar lang vocht hij tegen de **Saksen**. Pas toen hij 4500 Saksische mannen liet onthoofden, gaven de Saksen toe en werden ze christen. Karel trok ook met een leger naar Spanje, om de **Moren** te verdrijven die de **islam** in Spanje en Portugal hadden gebracht. Maar dat mislukte. Pas tweehonderd jaar later werden de Moren verdreven en werd heel Europa christelijk.

de Longobarden

Een Germaans volk dat in het noorden van Italië woonde.

de keizer

Een vorst van een groot rijk. Een keizer is machtiger dan een koning.

de Saksen

Een Germaans volk dat woonde in het gebied waar nu Noord- en Oost-Duitsland en Oost-Nederland liggen. Karel de Grote veroverde hun gebied.

de Moren

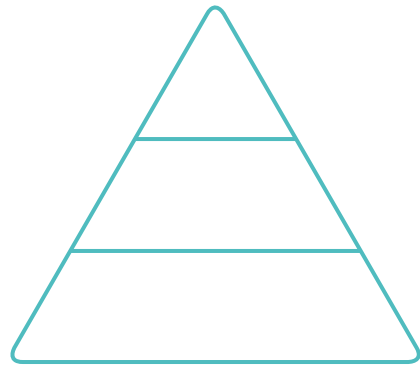
Een Arabisch volk dat in 711 vanuit het Midden-Oosten Spanje en Portugal veroverde. Zij stichtten daar een welvarend rijk dat vijfhonderd jaar heeft bestaan.

de islam

De godsdienst die door de profeet Mohammed is gesticht. Moslims geloven in dezelfde god als de christenen, maar hebben andere regels.

Les 1

Je hebt met behulp van een schema laten zien hoe de macht in de tijd van monniken en ridders verdeeld was. Zo leg je uit wie de meeste en wie de minste macht hadden.

Les 2

Je hebt momenten uit het leven van Willibrord gekozen om in een animatie te verwerken. Zo kun je het levensverhaal van Willibrord laten zien.

Les 3

Je hebt een kaart gebruikt om te laten zien welke gebieden Karel de Grote veroverde. Zo kun je laten zien hoe groot het rijk van Karel de Grote uiteindelijk was.

Zo leer je voor de toets

- Bekijk de samenvatting.
- Leer de teksten en de dik gedrukte woorden.
- Vraag iemand om je te overhoren.

De toets is op

